

Center for Juridisk Tjeneste, Kontoret for Folkeret og
Menneskerettigheder
Asiatisk Plads 2
1448 København K
E-mail: tomkon@um.dk

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
MOBIL 91325626
CBA@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

DOK. NR. 21/01846-2

23. JUNI 2021

HØRING OVER UDKAST TIL DANSK STILLINGTAGEN TIL UPR ANBEFALINGER

Udenrigsministeriet har ved e-mail af 17. juni 2021 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til udkast til dansk stillingtagen til UPR-anbefalinger.

I nærværende besvarelse gennemgås udvalgte anbefalinger, som Danmark modtog ved bedømmelsen d. 6. maj 2021. Henset til høringsfristen fokuserer instituttet primært på anbefalinger, hvor der er sammenfald med de af instituttet fremsatte.

Instituttet har følgende bemærkninger:

1 INDLEDENDE BEMÆRKNINGER

Den Universelle Periodiske Bedømmelse (UPR) af Danmark blev afholdt d. 6. maj 2021. En arbejdsgruppe under FN's Menneskerettighedsråd vedtog d. 11. maj 2021 288 anbefalinger til at styrke menneskerettighederne i Danmark. Den 5. juli 2021 indleverer Danmark sit svar til FN's Menneskerettighedsråd om, hvilke anbefalinger Danmark kan acceptere. Ud af de 288 anbefalinger har Danmark accepteret 190 anbefalinger fuldt ud, mens 88 anbefalinger er blevet noteret. Dertil foreligger der endnu uklarhed omkring dansk stillingtagen til 10 anbefalinger, disse vedrører primært Rigsfællesskabet. Endelig dansk stillingtagen til anbefalingerne forventes forelagt FN's Menneskerettighedsråd ved dets samling i september 2021.

Instituttet er principielt af den opfattelse, at regeringen i forbindelse med rapportering i UPR-regi bør afgive et begrundet svar til både accepterede ('accepted') og afviste ('noted') anbefalinger, idet en sådan besvarelse vil give et mere fyldestgørende overblik over Danmarks stillingtagen til væsentlige menneskeretlige problemstillinger. Instituttet **anbefaler**, at regeringen forholder sig eksplicit til samtlige anbefalinger. Instituttet finder, at rapporteringer til FN og/eller andre

internationale organisationer, for at være anvendelige i den specifikke kontekst, bør indeholde konkret information om problemstillingen. Det bør ud fra redegørelsen i rapporten være muligt at få en overordnet forståelse af problemstillingen, således det reelt er muligt at vurdere Danmarks stillingtagen til anbefalingerne. Instituttet finder, at besvarelsen af visse anbefalinger mangler dette aspekt.

2 MENNESKERETTIGHEDSSTRUKTUR

2.1 Ratifikation af FN's Konvention om Beskyttelse af Personer mod Tvungen Forsvinding (CED)

Anbefaling nr.: 6.1, 6.3, 6.4, 6.5, 6.6, 6.7, 6.9 og 6.10

Danmarks svar

Danmark accepterer anbefalingerne uden kommentar.

Instituttets bemærkninger

Instituttet bemærker, at Danmark også ved forrige UPR-eksamination blev anbefalet at ratificere konventionen. Her accepterede Danmark lignende anbefalinger. Således er disse anbefalinger samt den danske accept en gentagelse fra forrige UPR-eksamination. Ved eksaminationen i maj 2021 bemærkede den danske delegation, at ratifikation af konventionen ville ske inden for de kommende måneder. Instituttet **anbefaler**, at Danmark i begrundelsen gentager hensigten om snarligt at ratificere konventionen som udtrykt ved UPR-eksaminationen d. 6. maj og nærmere præciserer planen herfor.

2.2 Reservation til FNs Børnekonventionen

Anbefaling nr.: 6.22, 6.23 og 6.24

Danmarks svar

Danmark noterer anbefalingerne uden kommentar.

Instituttets bemærkninger

Instituttet har tidligere anbefalet, at den danske regering opgiver reservationen til børnekonventionens art. 40 (2) (b) (v),¹ tilsvarende har FNs Børnekomité ved eksaminationen i 2017.² Instituttet bemærker, at

1

https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CRC/Shared%20Documents/DNK/INT_CRC_IFN_DNK_25904_E.pdf side 9

² Se Børnekomitéens konkluderende anbefalinger (CRC/C/DNK/CO/5), para. 5, tilgængelig på:

https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRC%2fC%2fDNK%2fCO%2f5&Lang=en

regeringens stillingtagen fsva. dets overvejelser om at løfte reservationen udestår i besvarelsen. Instituttet **anbefaler**, at regeringen accepterer anbefaling nr. 6.24 og undersøger muligheden for at opgive reservationen.

3 ETNICITET

3.1 Handlingsplan til bekæmpelse af diskrimination, racisme og hadforbrydelser

Anbefaling nr.: 6.54, 6.58, 6.59, 6.60, 6.61, 6.62, 6.63, 6.64, 6.67, 6.69 og 6.70

Danmarks svar

Danmark har i overvejende grad noteret sig anbefalingerne med en kommentar om, at Danmark anerkender behovet for at bekæmpe diskrimination, racisme og hadforbrydelser i alle former, men at der ikke er planer om at lave en handlingsplan, idet der findes andre initiativer med dette formål.

Instituttets bemærkninger

Instituttets **anbefaler**, at regeringen udarbejder en national handlingsplan til forebyggelse og bekæmpelse af racisme og hadforbrydelser i alle former. Danmark er i gang med at udarbejde en handlingsplan til bekæmpelse af antisemitisme, hvilket også fremgår af statens kommentar til anbefaling nr. 6.45. Det er vigtigt at bekæmpe antisemitisme og en handlingsplan er et godt tiltag. Instituttet anbefaler imidlertid regeringen til også at udarbejde en handlingsplan til bekæmpelse af andre former racisme og diskrimination, herunder for bekæmpelse af religiøst had mv.

3.2 Socialt udsatte boligområder

Anbefaling nr.: 6.53, 6.66, 6.86, 6.87, 6.186, 6.189 og 6.191

Danmarks svar

Danmark noterer sig anbefalingerne vedr. "ghetto", og tilføjet, at regeringen finder det relevant og nødvendigt at identificere boligområder, hvor beboerne adskiller sig væsentligt ift. socioøkonomi og andelen af ikke-vestlige immigranter og efterkommere fra den generelle befolkning. Det tilføjes yderligere, at der ikke findes nogen social boligpolitik, der handler om at bestemme individuelle rettigheder på baggrund af oprindelse.

Instituttets bemærkninger

Instituttet **anbefaler**, at regeringen ændrer lovgivningen, så beboernes etniske og nationale baggrund ikke længere indgår som kriterier i

kategoriseringen af boligområder. Som konsekvens af lovgivningen er beboere – og i særlig høj grad beboere med etnisk minoritetsbaggrund – blevet opsagt fra deres boliger i 2020. Beboernes etniske oprindelse er efter Institutets opfattelse en medvirkende faktor i vurderingen af, at deres boligområde skal opløses. Det skyldes, at etnicitetskriteriet fremgår direkte af loven. En lang række beboere har valgt at protestere mod opsigelserne af deres boliger, da de mener, de er blevet udsat for diskrimination og der verserer for indeværende tre sager ved Østre Landsret.

4 HANDICAP

4.1 Samlet indsats på handicapområdet

Anbefaling nr.: 6.38 og 6.233

Danmarks svar

Danmark noterer anbefaling nr. 6.38 med en kommentar om, at kommunerne er forpligtede til at tilbyde undervisning til alle børn og unge uanset deres helbred eller baggrund, hvorfor børn og unge med handicap har lige adgang til uddannelse.

Danmark noterer anbefaling nr. 6.233 med en kommentar om, at bestræbelserne på at forbedre forholdene for personer med handicap er i gang, og at regeringen ikke ser den ekstra værdi i en handicappolitisk handlingsplan.

Institutets bemærkninger

Samlet set er der ikke noget, som tyder på, at der generelt sker fremskridt for personer med handicap i forhold til at opnå ligestilling og lige muligheder på centrale samfundsområder såsom uddannelses-, beskæftigelses- og sundhedsområdet.

Institutet lancerede i december 2017 handicapbarometer.dk.

Barometeret viser udviklingen på ti centrale samfundsområder og sammenligner situationen for mennesker med handicap med mennesker uden handicap. På ni ud af ti samfundsområder er personer med handicap væsentligt ringere stillet end gruppen af personer uden handicap. Hertil kommer, at barometeret viser, at der overordnet set ikke kan måles nogen positiv udvikling, og på enkelte områder går det ovenikøbet tilbage.³ Sidstnævnte gælder blandt på uddannelsesområdet.

Efter Institutets opfattelse understøtter tallene i handicapbarometeret, at der er behov for en samlet indsats på

³ <https://handicapbarometer.dk/>

handicapområdet, hvor der på nationalt niveau fastlægges konkrete mål og en strategi for opfyldelse af målene.

Instituttet **anbefaler**, at regeringen tager initiativ til at udvikle en national handicappolitik med en tværgående handlingsplan for handicapområdet baseret på statistisk viden om vilkårene for både børn og voksne med handicap og med målbare målsætninger.

4.2 Beskyttelse mod diskrimination på grund af handicap

Anbefaling nr.: 6.40, 6.41, 6.42, 6.43, 6.47, 6.50, 6.51, 6.52, 6.56, 6.60 og 6.88

Danmarks svar

Danmark accepterer anbefaling nr. 6.40, 6.41, 6.42, 6.43, 6.52, 6.56 med en kommentar, hvoraf det fremgår, at alle borgere er lige for loven, og at offentlige myndigheder ikke må diskriminere borgere på noget grundlag. Dansk ret indeholder desuden et antal anti-diskriminationslove. Danmark accepterer anbefaling nr. 6.47 og 6.50, 6.88 uden kommentar. Danmark noterer anbefaling nr. 6.51 uden kommentar.

Danmark noterer anbefaling nr. 6.60 med en kommentar om, at regeringen anerkender behovet for at bekæmpe diskrimination, men at der ikke er planer om at udvikle en handlingsplan for dette, da der består en række initiativer på specifikke områder med henblik på at bekæmpe diskrimination.

Instituttets bemærkninger

Den 1. januar 2021 blev lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af handicap (handicapdiskriminationsloven) ændret. Herved blev der indført en pligt til rimelig tilpasning i forhold til dagtilbud, folkeskolen og frie grundskoler samt adgang til at klage til Ligebehandlingsnævnet over diskrimination i form af nægtelse af rimelig tilpasning på disse områder.

Lovændringen udgør et vigtigt skridt i retningen af at sikre lige muligheder for mennesker med handicap, men instituttet finder det kritisabelt, at anvendelsesområdet for pligten til rimelig tilpasning er begrænset til dagtilbud og grundskolen.

Danmark er i medfør af FN's Handicapkonvention retligt forpligtet til at forhindre, at der sker diskrimination af personer med handicap på alle samfundsområder, herunder den diskrimination som består i nægtelse af rimelig tilpasning. Forpligtelsen til at yde tilpasning i rimeligt omfang udgør en del af kernen af beskyttelsen mod diskrimination på grund af handicap, fordi det ofte er i form af manglende rimelig tilpasning, at personer med handicap bliver forskelsbehandlet. Indførelse af pligten

til rimelig tilpasning på alle samfundsområder vil derfor betyde en mere effektiv rettighedsbeskyttelse for mennesker med handicap.

Instituttet **anbefaler**, at Social- og Ældreministeriet tager initiativ til at ændre handicapdiskriminationsloven, så den omfatter en pligt til rimelig tilpasning på alle samfundsområder.

4.3 Tvang i psykiatrien

Anbefaling nr.: 6.125, 6.126, 6.127

Reducere brugen af tvang mod børn og voksne i psykiatrien.

Danmarks svar

Danmark accepterer anbefaling 6.125, 6.126 og 6.127 uden kommentarer.

Instituttets bemærkninger

Siden 2014 har regionerne haft en fælles målsætning om at reducere anvendelsen af tvang i psykiatrien i år 2020. Målsætningen, der således er udløbet, er ikke blevet opfyldt. Siden baseline (2011-2013) er der sket en stigning i antallet af voksne, der udsættes for en eller flere former for tvang. Selvom det er lykkedes at nedbringe antallet af bæltefikseringer, er der samtidig sket en stigning i antallet af personer der fastholdes, får akut beroligende medicin, tvangsindlægges, tvangstilbageholdes og tvangsbehandles. Udviklingen for den samlede brug af tvang i Danmark er dermed stigende. Det er en bekymrende udvikling som viser, at psykiatrien i Danmark fortsat rummer mange udfordringer i forhold til at beskytte den enkeltes selvbestemmelse og integritet.

I 2020 fandt Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD), at Danmark havde krænket Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) artikel 3 (forbuddet mod tortur mv.) i sagen *Aggerholm mod Danmark*.⁴ Sagen vedrørte bæltefiksering i 23 timer under en indlæggelse i psykiatrien i henhold til en behandlingsdom. Bæltefikseringen blev opretholdt med den begrundelse, at klageren var potentielt farlig, men ikke aktuelt og overhængende farlig, hvilket EMD fandt ikke var tilstrækkeligt for opretholdelse af en tvangsfiksering. EMD lagde desuden vægt på, at klageren ventede i halvanden time, fra det blev besluttet, at bæltefikseringen skulle ophøre, til det skete.⁵ Dommen lægger op til et

⁴ Aggerholm v. Denmark (no. 45439/18):

<https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-204602%22%5D%7D>

⁵ Institut for Menneskerettigheder (2020), nyhed, 'Bæltefiksering i 23 timer dømt ulovlig af Menneskerettighedsdomstol':

opgør med brug af lange bæltefikseringer, som i Danmark benyttes i høj grad.

Instituttet **anbefaler**, at regeringen tager initiativ til at sikre, at den positive udvikling i forhold til at nedbringe antallet af bæltefikseringer i psykiatrien ikke fører til en stigning i brugen af andre tvangsformer som eksempelvis fastholdelse eller tvangsmedicinering med beroligende medicin.

Instituttet **anbefaler** endvidere, at den kommende psykiatrihandlingsplan helt afskaffer muligheden for at anvende langvarige bæltefikseringer.

5 KVINDER

5.1 Vold og seksuelle overgreb mod kvinder

Anbefaling nr.: 6.128, 6.129, 6.130, 6.131, 6.132, 6.133, 6.134, 6.135, 6.209, 6.213, 6.214, 6.216, 6.217, 6.218, 6.219, 6.220, 6.221

Danmarks svar

Danmark accepterer samtlige anbefalinger, på nær anbefaling nr. 6.217, med kommentar om, at der blev indført en samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse med ikrafttræden 1. januar 2021 (anbefaling 6.128 og 6.131). Endvidere, at der allerede er iværksat en række andre initiativer for at bekæmpe seksuelle overgreb og vold imod kvinder, bl.a. fastsættelse af retningslinjer for behandling af sager om seksuelle overgreb og uddannelse af anklagere til at håndtere sådanne sager (anbefaling nr. 6.129, 6.130 og 6.133 samt 6.134, 6.135, 6.209, 6.213, 6.214, 6.220 og 6.221). Endeligt, at den femte handleplan om bekæmpelse af psykisk og fysisk vold i nære relationer er ved at blive implementeret (anbefaling nr. 6.219). For så vidt angår anbefaling nr. 6.217, som Danmark ikke accepterer, fremgår det af kommentaren, at det er et grundlæggende princip i dansk strafferet, at straffebestemmelser skal være kønsneutrale. Danmark afviste derfor at indføre en specifik lov om vold imod kvinder og piger.

Instituttets bemærkninger

Instituttet støtter den nye samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse, men anbefaler dog, at der også iværksættes en række forebyggende tiltag, såsom oplysningsindsatser og undervisning til børn og unge samt lærere og fagpersoner med ansvar for børn og unge.

Instituttet støtter politiforliget for 2021-2023, som bl.a. skal styrke hjælpen til ofre for voldtægt og vold i nære relationer og giver ekstra midler til indsatsen mod digital kriminalitet. Instituttet **anbefaler** dog,

<https://menneskeret.dk/nyheder/baeltefiksering-23-timer-doemt-ulovlig-menneskerettighedsdomstol>

at der fortsat er fokus på kønsaspekterne af voldtægt og vold, da den udbredte brug af kønsneutrale begreber kan fjerne fokus fra og føre til manglende viden om disse aspekter.

5.2 Ligeløn

Anbefaling nr.: 6.170, 6.171, 6.172, 6.174, 6.175, 6.176, 6.177, 6.178, 6.179, 6.180, 6.181 og 6.210

Danmarks svar

Danmark accepterer anbefaling nr. 6.170-6.172, 6.174-6.181 og 6.210 om ligeløn uden kommentarer.

Instituttets bemærkninger

Ligelønsloven fra 1976 og de overenskomster, som arbejdsmarkedets parter løbende indgår, skal sikre kvinder og mænd ligeløn for samme arbejde og arbejde af samme værdi. Ifølge Danmarks Statistik er lønforskellen mellem kvinder og mænd faldet fra 15,4 procent i 2009 til 12,7 procent i 2019.⁶ Retten til ligeløn er almindeligt anerkendt i Danmark, men der er stadig en uforklaret lønforskel mellem kvinder og mænd. Dette er udtalt mellem de traditionelt kvinde- og mandsdominerede fag i den offentlige sektor.

Instituttet **anbefaler**, at Danmark i samarbejde med arbejdsmarkedets parter tager initiativ til en langsigtet plan for, hvordan der kan sikres en udligning af lønefterslæbet mellem de traditionelle kvinde- og mandsdominerede fag i den offentlige sektor, og at der afsættes en ligelønspulje af øremærkede lønmidler, der løbende kan benyttes til at reducere lønforskellene i den offentlige sektor.⁷ Instituttet **anbefaler** også, at arbejdsmarkedets parter informerer lønmodtagerne om deres ret efter ligelønsloven til at tale om deres løn.

5.3. Seksuel chikane

Anbefaling nr.: 6.211 og 6.215

Danmarks svar

Danmark accepterer anbefaling nr. 6.215 om seksuel chikane uden kommentarer. Danmark noterer anbefaling nr. 6.211 om seksuel chikane med den bemærkning, at Danmark allerede gennemfører en årlig offerundersøgelse.

⁶ Danmarks statistisk, Ligestilling i Danmark, tilgængelig her: <https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/leveilkaar/ligestilling/ligestillingsswebsite#4>.

⁷ Institut for Menneskerettigheder, publikation af 14. december 2020, Kvindefag i historisk skruetvinge, tilgængelig her: <https://menneskeret.dk/udgivelser/tjenestemandsreform>.

Instituttets bemærkninger

Siden august 2020 er sexisme og seksuel chikane blevet diskuteret i de danske medier som del af den anden #MeToo-bølge. Seksuel chikane har vist sig at være et udbredt og anerkendt problem i mange dele af arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet i Danmark.

Instituttet **anbefaler**, at Danmark tager initiativ til lovgivning om, at en arbejdsgiver kan holdes ansvarlig efter ligebehandlingsloven for seksuel chikane begået af medarbejdere eller tredjepart, hvis arbejdsgiveren ikke har gjort nok for at forebygge og håndtere seksuel chikane.

5.4 Politisk deltagelse og hadefulde ytringer

Anbefaling nr.: 6.112, 6.147 og 6.212

Danmarks svar

Danmark accepterer samtlige anbefalinger uden kommentarer.

Instituttets bemærkninger

Data fra Danmarks Statistik viser, at færre kvinder end mænd stiller op til politiske hverv i Danmark.⁸ Selvom andelen af kvinder vokser, så sker det meget langsomt, og der er tegn på, at stigningen er ved at stagnere. Dette er en udfordring, fordi en lav andel af kvinder i politik kan hindre den langsigtede demokratiske udvikling.

Instituttet **anbefaler**, at Danmark tager initiativer til at fremme kvinders deltagelse og indflydelse i demokratiske forsamlinger, især på det kommunale niveau.

Instituttets egen undersøgelse viser desuden, at kvinder oftere end mænd afholder sig fra at deltage i samfundsdebatter på internettet.⁹ Det skyldes bl.a. den hårde tone i debatten. Kvinder oplever i højere grad end mænd krænkende og nedladende kommentarer rettet mod deres køn. Hvis bestemte grupper i samfundet involverer sig mindre i den offentlige debat, både online og offline, så kan det gå ud over demokratiet. Ytringsfriheden og dens grænser (forbuddet mod trusler mv.) gælder også for sociale medier.

Instituttet **anbefaler**, at Danmark sikrer effektiv håndhævelse af sociale mediers ansvar for ulovligt brugergenereret indhold.

⁸ Danmarks statistisk, Valg, tilgængelige her:

<https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/befolkning-og-valg/valg>.

⁹ Institut for Menneskerettigheder, publikation af 2. april 2019, Demokratisk deltagelse på Facebook, tilgængelig her:

<https://menneskeret.dk/udgivelser/demokratisk-deltagelse-paa-facebook>.

5.5 Ændring af juridisk køn for børn og unge under 18 år

Anbefaling nr.: 6.99, 6.100, 6.101 og 6.102

Danmarks svar

Danmark accepterer anbefaling nr. 6.100, 6.101 og 102 uden kommentarer. I kommentaren til anbefaling nr. 6.99 fremgår, at Danmark allerede har retningslinjer for personer med variationer i køns karakteristika, og at behandling i sundhedssystemet kræver et informeret samtykke, som skal komme fra forældremyndighedsindehaverne, indtil barnet fylder 15 år. Under alle omstændigheder skal barnets holdning tages i betragtning. Danmark påtænker ikke at udvikle nye retningslinjer på nuværende tidspunkt.

Instituttets bemærkninger

I august 2020 fremlagde regeringen udspillet 'Frihed til forskellighed', som indeholder en række lovgivningsinitiativer, der skal styrke beskyttelsen af LGBTI+-personer og skabe mere lige muligheder for LGBTI+-personer på det familieretlige område.

Samlet set udgør forslagene et godt grundlag for en langt mere effektiv beskyttelse mod diskrimination af og hadforbrydelser mod LGBTI+-personer i Danmark. Institut for Menneskerettigheder støtter de forskellige forslag og anbefaler, at de bliver gennemført.

Instituttet fremhæver, at ét af forslagene er at ophæve aldersgrænsen for at ændre juridisk køn, så transkønnede børn og unge under 18 år får mulighed for at få ændret deres CPR-nummer, så det afspejler deres kønsidentitet og -udtryk. Instituttet **anbefaler**, at forslaget bliver gennemført.

Instituttet **anbefaler** dog også, at regeringen tager initiativ til en national handlingsplan, der har fokus på, hvordan politi, anklagemyndighed og domstole behandler og håndhæver hadforbrydelser og hadefulde ytringer rettet mod blandt andet LGBTI+-personer.

6 FLYGTNINGE

6.1 Overholdelse af internationale forpligtelser overfor flygtninge, asylansøgere og migranter

Anbefaling nr.: 6.245 - 6.270

Danmarks svar

Danmark accepterer anbefaling nr. 6.245, 6.246, 6.247, 6.248, 6.249, 6.250, 6.251, 6.252, 6.253, 6.254, 6.258, 6.259, 6.260., 6.261, 6.262, 6.264, 6.265, 6.267 og 6.270 med en række kommentarer undervejs.

Regeringen noterer flere steder, at de danske regler er i overensstemmelse med landets internationale forpligtelser. Danmark noterer anbefaling nr. 6.269 om at styrke politiindsatsen overfor flygtninge, asylansøgere og migranter med bemærkningen om, at politiet er forpligtet til at behandle alle borgere lige.

Instituttets bemærkninger

Instituttet **anbefaler**, at Danmark præciserer dets bemærkninger og beskriver de konkrete initiativer under anbefaling nr. 6.245, hvor Danmark har accepteret at gøre en yderligere indsats for at beskytte flygtninge og asylansøgere.

Instituttet **anbefaler**, at Danmark uddyber i kommentaren til anbefaling nr. 6.246, om Danmark mener de er forpligtet af non-refoulement under frivillige hjemsendelser.

Instituttet **anbefaler**, at Danmark under anbefaling nr. 6.251, beskriver, hvordan accepten af anbefalingen hænger sammen med internationale standarder om inddragelse i lyset af, at Danmark har inddraget opholdstilladelser for syriske flygtninge efter udlændingelovens § 7, stk. 3 og fortsætter denne praksis.

Instituttet **anbefaler**, at Danmark konkret beskriver, hvilke initiativer/foranstaltninger Danmark har planer om at iværksætte for at fremme integrationen af flygtninge og migranter i Danmark efter anbefaling nr. 6.260. Instituttet bemærker samtidig, at accepten af anbefalingen ikke umiddelbart er på linje med 'paradigmeskiftet' under Danmarks flygtningepolitik, hvis udgangspunkt er midlertidig beskyttelse for alle flygtninge. Instituttet **anbefaler**, at Danmark i lyset af paradigmeskiftet uddyber deres bemærkninger under anbefaling nr. 6.260.

6.2 Familiesammenføring

Anbefaling nr.: 6.255, 6.256, 6.257 og 6.266

Danmarks svar

Danmark noterer anbefaling nr. 6.255, 6.257 og 6.266 blandt andet med kommentar om, at det er i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, at en bestemt gruppe af flygtninge skal vente tre år med at søge om familiesammenføring. Derimod 6.256 noteret uden kommentar.

Instituttets bemærkninger

Henset til at det der verserer en sag ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol om netop denne problemstilling, **anbefaler** instituttet, at Danmark nuancerer kommentaren ved at bemærke sagen M.A. mod Danmark. Ligeledes **anbefaler** instituttet tilføjelse af bemærkninger til anbefaling nr. 6.256.

6.3 Modtagecenter i tredjeland

Anbefaling nr.: 6.268

Danmarks svar

Danmark noterer anbefaling nr. 6.268 blandt andet med kommentar om, at forslaget er i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser.

Instituttets bemærkninger

Instituttet bemærker, at etableringen af et modtagecenter i et tredjeland er behæftet med en række usikre elementer såsom hvilken model der ønskes, hvilket land aftalen indgås med, hvem der reelt undtages for at blive overført og hvilken beskyttelse flygtninge vil modtage i det tredjeland, som skal yde beskyttelsen. Instituttet **anbefaler**, at Danmark uddyber i bemærkningen til anbefaling nr. 6.268, at Danmark endnu ikke har valgt hvilken model man ønsker at benytte i forhold til etableringen af et modtagecenter i et tredjeland trods Folketinget har vedtaget lovforslaget. Instituttet **anbefaler** også, at Danmark tilføjer, at der fortsat er en række usikkerheder forbundet med den konkrete aftale herunder hvilket land, der skal overtage asylproceduren og yde beskyttelse.

6.4. Frihedsberøvelse – Ellebæk

Anbefaling nr.: 6.261-6.264

Danmarks svar

Danmark har accepteret anbefaling nr. 6.261 om at reducere frihedsberøvelse for flygtninge og migranter og alene frihedsberøve, hvis der ikke er andre muligheder. I kommentaren hertil fremgår, at Danmark lever fuldt op til de materielle betingelser for frihedsberøvelse og at frihedsberøvelse efter udlændingeloven altid skal være så 'kort som muligt'.

Danmark noterer anbefaling nr. 6.262, 6.263, om at evaluere og forbedre forholdene på Center Ellebæk. I kommentaren til nr. 6.262 fremgår blandt andet regeringens overvejelser om særskilt regulering af nødvendigheden af at regulere disciplinærstraffe for frihedsberøvede udlændinge uden lovligt ophold.

Instituttets bemærkninger

Instituttet **anbefaler** under anbefaling 6.261, at Danmark revurderer kommentaren, idet Danmarks kommentar til anbefalingen omhandler længden af frihedsberøvelsen efter udlændingeloven, som beskrives som 'short a duration as possible'. Dette er ikke et svar på anbefalingen som beskriver 'measure of last resort'. Instituttet finder regeringens nuancering i kommentaren til anbefaling nr. 6.262 om igangværende

overvejelser om særskilt regulering af disciplinærstraffe for frihedsberøvede udlændinge uden lovligt ophold for positiv.

7 CIVILE OG POLITISKE RETTIGHEDER

7.1 Brug af langvarig strafcelle

Anbefaling nr.: 6.136 - 6.140

Danmarks svar

Danmark noterer anbefalingerne med henvisning til at brugen af isolation overfor mindreårige er meget snæver og at muligheden herfor er begrænset til exceptionelle tilfælde. Endvidere at mindreårige kun placeres udenfor ungdomsafdelinger. Hvis det vurderes at være til fordel for den enkelte.

Instituttets bemærkninger

Instituttet bemærker, at regeringen tidligere har tilkendegivet overvejelser om behovet for nye regler omkring brugen af isolation i danske fængsler – herunder i forhold til anvendelsen af strafcelle.¹⁰ Instituttet **anbefaler**, disse overvejelser reflekteres i kommentaren til anbefaling nr. 6.136 – 6.140 samt, at nationale forhandlinger forestår i forbindelse med forhandlingerne omkring den kommende flerårsaftale for Kriminalforsorgen, herunder ift. brugen af langvarig strafcelle.

7.2. Tilsynet med Efterretningstjenesterne

Anbefaling nr.: 6.274 og 6.279

Danmarks svar

Danmark accepterer anbefalingerne. I forhold til accepten af anbefaling nr. 6.279 fremgår det, at det er den danske regerings opfattelse, at anbefalingen allerede er implementeret. Der fremgår ingen kommentar for accept af anbefaling nr. 6.274.

Instituttets bemærkninger

Det er instituttets opfattelse, at Tilsynet med Efterretningstjenesterne bør have kompetence til at træffe bindende afgørelser over for efterretningstjenesterne, så Danmark i hvert fald opfylder de minimumsstander for kontrol med efterretningstjenesterne, som følger af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Instituttet **anbefaler**, at regeringen i kommentaren tilføjer, at Danmark vil tage

¹⁰ Regeringens svar på anbefalingerne fra Den Europæiske Komité til Forebyggelse af Tortur og Umenneskelig eller Nedværdigende Behandling eller Straf (CPT), fra justitsministeren, side 50, tilgængelig på: <https://www.ft.dk/samling/20191/almdel/REU/bilag/540/index.htm>

initiativer for at sikre overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser.

7.3. Evaluering af antiterrorlovgivning

Anbefaling nr.: 6.276 og 6.277

Danmarks svar

Danmark noterer anbefalingerne uden kommentarer.

Instituttets bemærkninger

Instituttet bemærker, at Danmark ved UPR-eksaminationen i 2016 - i princippet - accepterede lignende anbefaling om evaluering af antiterrorlovgivning.¹¹ Siden 2001 har Danmark vedtaget en række vidtgående ændringer af antiterrorlovgivningen. Instituttet **anbefaler**, at Danmark accepterer begge anbefalinger og tager specifikke skridt til at igangsætte en evaluering af den samlede danske anti-terror lovgivning med et særligt fokus på, hvordan lovgivningen bliver anvendt i praksis.

8 ØKONOMISKE OG SOCIALE RETTIGHEDER

8.1. Sundhedsbehandling af uregistrerede migranter

Anbefaling nr.: 6.194, 6.196, 6.198, 6.199, 6.200

Danmarks svar

Danmark afviser anbefalingerne med kommentar om, at personer der ikke er bosiddende i Danmark, har adgang til akut hospitalsbehandling. Personerne har også ret til at modtage fortsat sundhedsbehandling på hospitalet, hvis det ikke vurderes som rimeligt at henvise personen til behandling i dennes hjemland, eller hvis personen på grund af sin tilstand ikke kan tåle at blive flyttet til et hospital i hjemlandet. Visse af disse personer opkræves betaling for den akutte og fortsatte behandling. Akut behandling kan gives gratis, hvis en region vurderer det rimeligt – eksempelvis hvis der er tale om en uregistreret migrant. Et hospital må ikke afvise at behandle personen akut på grund af manglende betaling. I tilfælde af akut behandling af børn under 18 år og ved akutte fødsler opkræves der ikke betaling.

Instituttets bemærkninger

¹¹ FNs Menneskerettighedsråd, dokument nr. A/HRC/32/10, anbefaling nr. 120.197 (NL) og 120.40 (HU), tilgængelig her: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G16/076/29/PDF/G1607629.pdf?OpenElement>

Siden 2019 er det som udgangspunkt ikke gratis at modtage akut sundhedsbehandling, hvis man ikke er bosiddende i Rigsfællesskabet. På trods af, at blandt andet uregistrerede migranter nævnes som en persongruppe, hvor det er tilladt at fravige dette udgangspunkt, viser en undersøgelse foretaget af Rådet for Socialt Udsatte i 2020, at flere sundhedspersoner frygter, at hjemløse patienter uden cpr-nummer kan blive afvist eller opkrævet betaling, hvis de sundhedspersoner, der modtager dem, ikke kender til den ovenfor nævnte undtagelse.

Sundhedspersonerne udtrykker i undersøgelsen også bekymring for, om uregistrerede migranter vil undlade at tage på hospitalet på grund af frygt for at skulle betale for behandlingen.¹²

Derudover ønsker instituttet også at gøre opmærksom på, at uregistrerede kvinder i Danmark ikke har ret til forebyggende kontrol og behandling under graviditet, fødsel og barsel samt ikke har adgang til abort, da sådanne ikke vurderes som et akut opstået behandlingsbehov. Uregistrerede børn har som udgangspunkt heller ikke adgang til forebyggende helbredsundersøgelser og vaccinationer i modsætning til børn, der er bopælsregistreret i Danmark. Et vigtigt formål med disse undersøgelser er at undgå komplikationer og at sikre en så god start på barnets tilværelse som muligt.¹³ I forbindelse med COVID-19-epidemien blev der i epidemiloven i 2021 dog indført mulighed for, at blandt andre uregistrerede migranter og deres børn kan blive vaccineret mod de smitsomme sygdomme, som sundhedsministeren nærmere fastsætter.¹⁴

Det er instituttets vurdering, at det er vigtigt, at danske myndigheder sikrer, at sundhedspersoner ved og i praksis er opmærksomme på, at visse personer, herunder uregistrerede migranter, kan være undtaget opkrævning af betaling for sundhedsbehandling. Instituttet **anbefaler** derfor, at Sundhedsministeriet undersøger anvendelsen af de i 2019 indførte betalingsregler, og om sundhedspersoner er opmærksomme på nuancerne i lovgivningen. Instituttet **anbefaler** også, at regeringen fastsætter regler, der sikrer, at uregistrerede kvinder har ret til forebyggende kontrol og behandling under graviditet, fødsel og barsel samt adgang til abort. Regeringen bør også præcisere

¹² Rådet for Socialt Udsatte, Sundhed blandt uregistrerede og hjemløse migranter – Et kvalitativt studie, 2020, side 23, tilgængelig her: <https://www.udsatte.dk/publikationer/sundhed-blandt-uregistrerede-og-hjemloese-migranter>.

¹³ Se Institut for Menneskerettigheder, Uregistrerede migranter: Status 2018, 2018, kapitel 4, tilgængelig her: <https://menneskeret.dk/udgivelser/uregistrerede-migranter-status-2018>.

¹⁴ Epidemilovens § 158 b. Indført ved lov nr. 285 af 27. februar 2021 om epidemier m.v. (epidemiloven).

sundhedslovgivningen, så uregistrerede børn har ret til samme sundhedsydelse som børn med opholdsret i Danmark, herunder adgang til tilbud om børneundersøgelser og børnevaccinationsprogrammer m.v.

9 MENNESKERETTIGHEDER OG ERHVERV

Anbefaling nr.: 6.113, 6.114, 6.115, 6.116, 6.117, 6.118, 6.119, 6.120 og 6.121

Danmarks svar

Danmark accepterer anbefalingerne uden bemærkninger.

Instituttets bemærkninger

Det er positivt, at Danmark accepterer anbefalingerne, der er i tråd med de principper Danmark har tilsluttet sig i forbindelse med FN's Vejledende Principper for menneskerettigheder og erhverv (UNGPs). Danmark har imidlertid ikke afgivet bemærkninger til accepten af anbefalingerne, og det derfor er uklart om Danmark vil tage nye initiativer på baggrund af anbefalingerne. Instituttet noterer sig i den forbindelse, at Danmark flere gange har tilkendegivet sin støtte til lovgivning på området på EU-niveau, men bemærker ligeledes at Danmarks egne tiltag på området, ikke er tilstrækkelige til at møde anbefalingerne, idet Danmark ikke har indført eller taget initiativ til at indføre lovkrav om nødvendig omhu.

Instituttet ønsker endvidere at fremhæve at, om end ovenstående anbefalinger alle er beslægtede, så indeholder flere af dem specifikke anbefalinger, f.eks. i forhold til at adressere brug af giftige stoffer i leverandørkæder (anbefaling nr. 6.114) eller specifik lovgivning omkring virksomheders involvering i grove menneskerettighedsovertrædelser herunder når de har aktiviteter i besatte områder (anbefaling nr. 6.116). Disse specifikke aspekter adresseres ikke for nuværende systematisk fra dansk side.

I tråd med tidligere anbefalinger på området anbefaler Instituttet, at Danmark forpligter sig til at udvikle dansk lovgivning vedrørende nødvendig omhu for menneskerettigheder, og sikre, at eventuel dansk lovgivning om nødvendig omhu for menneskerettigheder er i overensstemmelse med UNGPs, og at den omfatter både negative indvirkninger på menneskerettighederne både inden- og udenfor Danmark. For yderligere at understøtte området **anbefaler** instituttet, at Danmark fornyer sin handlingsplan for erhvervsliv og menneskerettigheder, idet den nuværende fra 2014 ikke længere er fuldt opdateret. En opdateret handlingsplan kunne med fordel adressere flere af de anbefalinger, der relaterer sig til

menneskerettigheder og erhverv, herunder anbefalinger der relaterer sig til ligebehandling og ikke-diskrimination på arbejdsmarkedet.

10 GRØNLAND

Danmark har ikke forholdt sig til anbefaling nr. 6.282 og 6.283 vedrørende hhv. seksuelt misbrug af børn og lovforslag om generel beskyttelse mod diskrimination på alle anerkendte områder.

Danmark har ikke angivet hvorvidt Grønlands regering forholder sig til anbefalingerne vedrørende Grønland.

10.1 Generel beskyttelse mod diskrimination

Anbefaling nr.: 6.210, 6.281 og 6.283

Danmarks svar

Danmark accepterer anbefaling nr. 6.210 og 6.281 uden kommentarer. Instituttet formoder dog, at kommentaren til anbefaling nr. 6.280 vedrører anbefaling nr. 6.281.

Instituttets bemærkninger

Det er positivt, at Danmark accepterer anbefalingerne, der vil styrke ligebehandling i Grønland. Danmark har imidlertid ikke kommenteret på, hvorvidt Danmark eller Grønland vil tage nye initiativer på baggrund af anbefalingerne. Derudover har Danmark ikke taget stilling til anbefaling nr. 6.283 vedrørende generel beskyttelse mod diskrimination på alle anerkendte områder, eller angivet hvorvidt Grønlands regering forholder sig til anbefalingerne vedrørende Grønland.

I kommentaren til anbefaling nr. 6.280 (som instituttet formoder vedrører anbefaling 6.281), at lovgivningen i Grønland indeholder anti-diskriminationslovgivning. Bemærkningen adresserer dog ikke, at borgere i Grønland, som føler sig udsat for diskrimination, ikke kan klage til en uafhængig klageinstans, men er nødsaget til at bringe sagen for en domstol. Instituttet **anbefaler**, at der kommenteres på eventuelle planer for fremsættelse af et lovforslag om en generel beskyttelse mod diskrimination på alle anerkendte områder, herunder køn, race eller etnisk oprindelse, handicap, alder, seksuel orientering og religion, både inden for og uden for arbejdsmarkedet, og at forslaget omfatter etablering af et uafhængigt klagenævn.¹⁵

¹⁵ Denne anbefaling er i tråd med tidligere anbefalinger udarbejdet i samarbejde med Grønlands Råd for Menneskerettigheder.

10.2 Vold mod kvinder og børn, herunder styrket dataindsamling

Anbefaling nr.: 6.218 og 6.282

Danmarks svar

Danmark accepterer anbefalingen med en kommentar vedrørende Grønlands Politis dataindsamling ift. vold mod kvinder og børn.

Instituttets bemærkninger

Det er positivt, at Danmark accepterer anbefalingen, der har til hensigt at reducere vold mod kvinder og børn i Grønland. Danmark har imidlertid ikke givet bemærkninger til, hvorvidt Danmark eller Grønland vil tage nye initiativer på baggrund af anbefalingen.

Danmark beskriver i en kommentar til anbefaling nr. 6.218, at justitsministeriet har implementeret anbefalingen fuldt ud.

Anbefalingen drejer sig blandt andet om at styrke dataindsamling vedrørende vold mod kvinder og børn. I kommentaren henvises der til Grønlands Politi, der dog ikke angiver tal om vold fordelt på køn.

Instituttet **anbefaler**, at der kommenteres på initiativer for at styrke dataindsamling og -analyse vedrørende vold i nære relationer begået mod børn og kvinder, herunder personer med handicap.¹⁶

Desuden vil det styrke området at opkvalificere den systematiske indsamling og præsentation af data på områder under Kriminalforsorgen. Instituttet anbefaler, at der kommenteres på initiativer for at styrke den systematiske indsamling og præsentation af disaggregerede og opdaterede data på områder under Kriminalforsorgen, herunder udgivelse af en årsrapport med statistik over frihedsberøvelse af personer med information om brugen af isolationsfængsling, magtanvendelse over for personer under frihedsberøvelse, antallet af voldelige overfald, osv.¹⁷

Derudover indeholder udkastet ikke en stillingtagen til anbefaling nr. 6.282 vedrørende initiativer mod seksuelt misbrug af børn eller angivet, hvorvidt Grønlands regering forholder sig til anbefalingerne vedrørende Grønland.

Problemstillinger vedrørende retsvæsnen og frihedsberøvelse i Grønland falder på nuværende tidspunkt under den danske regerings ansvar.

¹⁶ Denne anbefaling er i tråd med tidligere anbefalinger udarbejdet i samarbejde med Grønlands Råd for Menneskerettigheder.

¹⁷ Denne anbefaling er i tråd med tidligere anbefalinger udarbejdet i samarbejde med Grønlands Råd for Menneskerettigheder.

10.3 Bekæmpelse af fattigdom

Anbefaling nr.: 6.182, 6.183, 6.280

Danmarks svar

Danmark accepterer anbefalingerne uden kommentarer. Institutet formoder, at kommentaren til anbefaling 6.280 vedrører anbefaling 6.281.

Instituttets bemærkninger:

Instituttet finder det positivt, at Danmark accepterer anbefalingerne, der har til hensigt at reducere fattigdom i Grønland. Danmark har imidlertid ikke givet bemærkninger til, hvorvidt Danmark eller Grønland vil tage nye initiativer på baggrund af anbefalingen eller angivet hvorvidt Grønlands regering forholder sig til anbefalingerne vedrørende Grønland. Institutet **anbefaler**, at eventuelle initiativer relateret til fattigdomsbekæmpelse i Grønland angives i kommentaren. Herunder eventuelle planer om etableringen af en national fattigdomsgrænse.¹⁸

10.4 Inddragelse i initiativer om klimaforandringer

Anbefaling nr.: 6.112

Danmarks svar

Danmark accepterer anbefalingen uden bemærkninger. Danmark har imidlertid ikke givet bemærkninger til hvorvidt Danmark eller Grønland vil tage nye initiativer på baggrund af anbefalingen eller angivet hvorvidt Grønlands regering forholder sig til anbefalingerne vedrørende Grønland.

Instituttets bemærkninger

Danmark har ikke angivet hvorvidt Danmark eller Grønland har kommentarer til anbefaling 6.112 vedrørende meningsfuld inddragelse af kvinder, børn, personer med handicap og oprindelige befolkning, ved udvikling og implementering af initiativer vedrørende klimaforandringer og katastrofer. I denne sammenhæng **anbefaler** instituttet, at der kommenteres på, initiativer for at sikre, at lokalbefolkningen høres i beslutningsprocesser, herunder ved at følge processerne for frit, forudgående og informeret samtykke (Free, Prior and Informed Consent, FPIC), i forbindelse med tildelingen af minedrifts- og turismekoncessioner for landområder og fiskeområder, navnlig ved at gøre det til en betingelse for koncessionen. Derudover **anbefaler** instituttet, at der kommenteres på, om Grønland, i konsultation med den danske regering, lader Århuskonventionen - FN's Konvention om

¹⁸ Denne anbefaling er i tråd med tidligere anbefalinger udarbejdet i samarbejde med Grønlands Råd for Menneskerettigheder.

adgang til oplysninger, offentlig deltagelse i beslutningsprocesser samt adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet - træde i kraft for Grønland.¹⁹

Med venlig hilsen

Christoffer Badse

AFDELINGSLEDER

¹⁹ Disse anbefalinger er i tråd med tidligere anbefalinger udarbejdet i samarbejde med Grønlands Råd for Menneskerettigheder.